

Корисни информации и сугестии за успешно решавање на тестот по филозофија за државна матура

Матурантите од гимназиското образование оваа година за прв пат имаат можност да ја изберат филозофијата како екстерен испит за државна матура. Оние што го направија тоа, веројатно се загрижени каков ќе биде тестот по филозофија и какви прашања ќе содржи. И наставниците по филозофија, веројатно имаат голем број дилеми поврзани со испитот, особено дилемата како изгледа есејскиот тип на прашање. Од тие причини се подготвени овие сугестии и препораки.

Тестот по филозофија за државна матура оваа година ќе содржи околу 50 прашања од кои: 30 се затворени или како популарно се нарекуваат - прашања со повеќечлен избор; околу 15 прашања со дополнување; 4-5 прашања со поврзување и едно есејско прашање.

На прашањата со повеќечлен избор ученикот одговара на тој начин што заокружува еден од четирите понудени одговори (го заокружува точниот одговор).

На задачите со дополнување ученикот одговара на тој начин што на означеното место запишува кус одговор кој се состои од еден или повеќе зборови.

Прашањата со поврзување содржат две колони: едната ги содржи прашањата што треба да се одговорат, а другата колона ги содржи понудените одговори. Ученикот одговара на тој начин што секое прашање од левата колона треба да го поврзе со соодветниот одговор од десната колона.

Во есејскиот тип на задача од ученикот се бара да даде пообразложен одговор, да даде сопствено мислење, да реши проблемска ситуација (да објасни некој поим, да образложи некое филозофско сфаќање, став и сл.)

Еве неколку примери на задачи од сите видови.

Задача со повеќечлен избор.

1. Централениот проблем во антрополошкиот период на античката филозофија е:

- а) прашањето за космосот.
- б) прашањето за уметничките вредности.
- в) прашањето за бројот.
- г) прашањето за човекот.

2. Како гласи лозунгот кој го искажа Франсис Бекон, а кој ќе стане основен идеал на целиот Нов век?

- а) Чувај го животот.
- б) Спознај се себеси.
- в) Назад кон природата.
- г) Знаењето е моќ.

Задачи со дополнување.

3. Во своето дело “Теодицеја” Лајбниц ја изнесе својата оптимистичка теза дека овој свет е најдобар од сите можни светови, со што се подбива Волтер во своето дело:

---

4. Прагматизмот претставува своевидно продолжување и адаптација на филозофските правци емпиризам и _____.

5. Поврзете го авторот со неговото филозофско дело. (се поврзува бројот со соодветната буква што се наоѓа пред името односно филозофското дело)

- 1. Платон   А. „Против догматичарите“
- 2. Аристотел   Б. „Демократијата и образованието“
- 3. Анаксимандар   В. „Кандид“
- 4. Секст Емпирик   Г. „Метафизика“
    Д. „Политеија“ („Држава“)
    Ѓ. „За природата“

1	2	3	4
Д	?	?	?

Есејско прашање

Прочитајте го текстот и напишете есеј на тема: “Патот на добродетелта и доброто поведение”.

Есејот треба да содржи околу 400 збора.

“Можно е да се грешат на многу начини - а само на еден начин може да се прави она што е правилно. Затоа тоа е лесно, а ова е тешко. Лесно е да не се погоди целта, а тешко е да се погоди. Поради тоа својствата на злото се претераноста и недостигот, а својство на добродетелта е *средината*. Впрочем, добар може да се биди само на еден начин, а лош може да се биде на многу начини”.

Аристотел: *Никомахова етика* - прев. д-р Витомир Митевски

Во есејот определете ги и анализирајте ги следните поими: добро, добродетел, хуманост, правилно постапување, грешење, претераност, недостиг, средна мера-умереност, добро поведение, одговорност, етичка свест.

Насоки за пишување на есејот.

1. Зошто луѓето грешат и не секогаш се однесуваат во согласност со својата хумана природа?
2. Кон што водат претераноста и недостигот при однесувањето?
3. Каков е односот меѓу претераноста и недостигот при однесувањето спрема умереноста и почитувањето на средната мера?
4. Зошто човек треба да се однесува умерено и да ја почитува и промовира добродетелта?
5. Каква е улогата и важноста на добродетелта во личниот и во општествениот живот?
6. Наведи примери од литература или од свое лично искуство со кои ќе укажеш на потребата од моралното однесување во личниот и секојдневниот живот.

Есејот се оценува согласно критериумите за оценување кои се наоѓаат на последната страница од испитната програма по филозофија. Секој ученик кој ќе напише добар есеј може да освои максимум 11 бода.